

EUROOPA KOHTU OTSUS

14. detsember 1976*

[...]

Kohtuasjas 24/76,

mille esemeks on Euroopa Kohtule tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni Euroopa Kohtu poolse tõlgendamise 3. juuni 1971. aasta protokollis artikli 1 alusel Bundesgerichtshof'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Estasis Salotti di Colzani Aimo e Gianmario Colzani, registrijärgse asukohaga Medas (Milano),

ja

RÜWA Polstereimaschinen GmbH, registrijärgse asukohaga Kölnis,

eelotsust 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 17 esimese lõigu tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. M. Donner ja P. Pescatore, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, M. S. rensen, Lord Mackenzie Stuart ja A. O'Keefe,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

Oma 18. veebruari 1976. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 11. märtsil 1976, esitas Bundesgerichtshof tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni (edaspidi konventsioon) Euroopa Kohtu poolse tõlgendamise 3. juuni 1971. aasta protokollis alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse konventsiooni artikli 17 tõlgendamiseks.

* Kohtumenetluse keel: saksa

Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Bundesgerichtshof'is käsitletavas apellatsioonimenetluses tõusetunud küsimus puudutab Landgericht Kölni pädevust lahendada hagi, mille nimetatud kohtu tööpiirkonnas asuv ettevõtja on esitanud Medas (Milano) registrijärgset asukohta omava ettevõtja vastu; hagi puudutab lepingu rikkumist, millega Saksamaa ettevõtja kohustus Itaalia ettevõtjale tarnima polstermööbli valmistamise masinaid.

Eelotsusetaotluses kirjeldatud asjaoludest ilmneb, et kõnealuses tarnimises lepiti kokku Milanos allkirjastatud kirjalikus lepingus, mis vormistati Saksamaa ettevõtja kirjablanketil, mille tagaküljele olid trükitud selle ettevõtja üldised müügingimused.

Neis üldtingimustes sisaldub klausel, mille kohaselt lepinguosaliste vahel lepinguga seoses tekkida võivate vaidluste lahendamine on Kölni kohtute pädevuses.

Ehkki on tõsi, et lepingu tekstis ei mainita otseselt neid üldtingimusi, viidatakse lepingu tekstis siiski Saksamaa ettevõtja poolt varasemalt tehtud pakkumistele, milles sisaldas selgesõnaline viide samadele üldtingimustele, mis olid trükitud ka kõnesoleva kirjablanketi tagaküljele.

Oma 9. aprilli 1974. aasta otsuses teatas Landgericht Köln, millele Saksamaa ettevõtja oma hagi esitas, et antud vaidluse lahendamine ei kuulu tema pädevusse.

Landgericht Köln oli seisukohal, et lepinguosalist ei olnud kohtualluvuse määramist reguleerivas klauslis nõuetekohaselt kokku leppinud, arvestades Itaalia õigusnorme, mida nimetatud kohtu arvates tuleb pooltevahelisele lepingule kohaldada.

Oberlandesgericht Köln, mille arvates tuli kõnesolevale lepingule kohaldada Saksamaa õigust, muutis Landgericht Kölni otsuse oma 18. novembri 1974. aasta otsusega ära, tühistades madalama astme kohtu otsuse ja saates asja Landgericht'ile tagasi, teatades, et vaidluse lahendamine kuulub viimase pädevusse.

Itaalia ettevõtja esitas apellatsioonkaebuse Bundesgerichtshof'ile, mille arvates tuleb kõnealune küsimus lahendada konventsiooni artikli 17 alusel.

Sellega seoses on Bundesgerichtshof esitanud kaks küsimust nimetatud artikli esimese lõigu tõlgendamise kohta.

Konventsiooni artikli 17 üldine tõlgendus

Konventsiooni artikli 17 esimene lõik sätestab: "Kui lepinguosalist, kellest ühe või mitme alaline asukoht on osalisriigis, on kirjaliku kokkuleppega või kirjalikult kinnitatud suulise kokkuleppega kokku leppinud, et konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivate vaidluste lahendamiseks on pädevad osalisriigi kohtud, on see kohus või need kohtud ainupädevad."

Nimetatud sätte kohaldamise viisi tõlgendamisel tuleb arvesse võtta kohtualluvuse kokkuleppelise määramise mõtet, mis seisneb selles, et välistatakse nii konventsiooni artiklis 2 sätestatud üldpõhimõttest tulenev kohtualluvus kui ka artiklite 5 ja 6 alusel erandkorras määratletav kohtualluvus.

Arvestades seda, millist mõju võib taoline kokkuleppe avaldada osapoolte positsioonile kohtuvaidluses, tuleb kohtualluvuse määramist reguleerivate klauslite kehtivust käsitlevas artiklis 17 kehtestatud nõudeid tõlgendada kitsapiirilisel.

Kuna artikli 17 kohaselt on selliste klauslite kehtivuse eelduseks lepinguosaliste vaheline “kokkulepe”, peab kohus, kus menetlus on algatatud, kõigepealt kindlaks tegema, kas talle pädevuse omistanud klausel tuleneb tõepoolest lepinguosaliste vahelisest konsensuslikust ning selgesõnaliselt ja täpselt osutatud kokkuleppest.

Artiklis 17 kehtestatud vorminõuete eesmärk on tagada, et lepinguosaliste vahel on tõepoolest saavutatud konsensus.

Bundesgerichtshof'i poolt Euroopa Kohtule esitatud küsimusi tuleb käsitleda eeltoodud põhimõtete alusel.

Bundesgerichtshof'i küsimused

Esimese küsimusega soovitakse saada teada, kas kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel, mis sisaldub lepinguosaliste poolt allkirjastatud lepingu tagaküljel trükitud üldistes müügitingimustes, vastab konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõudele.

Eeltoodut arvestades tuleb märkida, et kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel, mis sisaldub ühe lepinguosalise kirjablanketil vormistatud lepingu tagaküljel, kus on trükitud sellesama lepinguosalise üldised müügitingimused, ei vasta iseenesest artikli 17 nõuetele, kuna sellisel juhul ei ole tagatud, et teine lepinguosaline on tegelikult nõustunud klausliga, milles loobutakse kohtualluvuse määramise tavapära reeglite.

Teisiti võiks otsustada juhul, kui mõlema lepinguosalise poolt allkirjastatud lepingu tekst sisaldaks selgesõnalist viidet üldtingimustele, mis sisaldab kohtualluvuse määramist reguleerivat klauslit.

Seega tuleb vastata, et kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel, mis sisaldub lepingu tagaküljel, kuhu on trükitud ühe lepinguosalise üldised müügitingimused, vastab konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõudele ainult siis, kui mõlema lepinguosalise poolt allkirjastatud leping sisaldab selgesõnalist viidet neile üldtingimustele.

Teise küsimusega soovitakse teada, kas konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõue on täidetud, kui lepinguosalisel viitavad lepingus selgesõnaliselt varasemale kirjalikule pakkumisele, milles omakorda viidati üldistele müügitingimustele, sh kohtualluvuse määramist reguleerivale klauslile.

Põhimõtteliselt on konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõue täidetud, kui pooled on omavahelise lepingu tekstis viidanud pakkumisele, milles selgesõnaliselt viidati üldistele müügitingimustele, sh kohtualluvuse määramist reguleerivale klauslile.

Samas kehtib eeltoodu ainult otsese viite korral, mis on teise lepinguosalise poolt mõistliku hoolikuse rakendamisel täheldatav, ja ainult siis, kui osutatakse, et üldised müügitingimused,

sh kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel, on tegelikult teisele lepinguosalisele viidatava pakkumisega teatavaks tehtud.

Artiklis 17 sätestatud kirjaliku vormistamise nõue ei ole aga täidetud, kui tegemist on kaudsete või vihjamisi tehtud viidetega varasemale kirjavahetusele, sest sellisel juhul ei ole mingil moel kindlustatud, et kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel on tõepoolest osaks tegelikust lepingust.

Seega tuleb vastata, et lepingu puhul, mille sõlmimisel viidatakse varasematele pakkumistele, milles omakorda viidati ühe lepinguosalise üldtingimustele, sh kohtualluvuse määramist reguleerivale klauslile, on konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõue täidetud ainult siis, kui viide on selgesõnaline ja seega teise lepinguosalise poolt mõistliku hoolikuse rakendamisel täheldatav.

Kohtukulud

Saksamaa valitsuse, Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt Euroopa Kohtule märkuste esitamisel kantud kulud ei hüvitata.

Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Bundesgerichtshof'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates Bundesgerichtshof'i poolt 18. veebruari 1976. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

Kohtualluvuse määramist reguleeriv klausel, mis sisaldub ühe lepinguosalise üldistes müügingimustes, mis on trükitud lepingu tagaküljele, vastab tsiviil- ja kaubandusajades kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist käsitleva 27. septembri 1968. aasta konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõudele ainult siis, kui mõlema lepinguosalise poolt allkirjastatud leping sisaldab selgesõnalist viidet neile üldtingimustele.

Lepingu puhul, mille sõlmimisel viidatakse varasematele pakkumistele, milles omakorda viidati ühe lepinguosalise üldtingimustele, sh kohtualluvuse määramist reguleerivale klauslile, on konventsiooni artikli 17 esimeses lõigus sätestatud kirjaliku vormistamise nõue täidetud ainult siis, kui viide on selgesõnaline ja seega teise lepinguosalise poolt mõistliku hoolikuse rakendamisel täheldatav.

Kutscher

Donner

Pescatore

Mertens de Wilmars

Sørensen

Mackenzie Stuart

O'Keefe

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. detsembril 1976 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher